

31.01.2017

5650/R/27620/16

Asia:

- 1 VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN
TO 01.01.2009 - KE 06.04.2016
TURKU

Tapahtuma-aika: TO 01.01.2009 - KE 06.04.2016
Paikkakunta: TURKU

Tapauspäätös:

ASIA: 1 31.01.2017 HELESVIRTA, JUSSI
RIKOSKOMISARIO

Asiassa ei ole syytä epäillä rikosta, esitutkintaa ei toimiteta
Tutkinta päätetty.

Perustelu ja sovellettavat
lainkohdat:

SELOSTUS ASIASTA:

Turun Sanomat kirjoitti 18.2.2016 Turun kaupungin sairaalan osaston G1:n tapahtumista. Tämän perusteella poliisi aloitti asiassa tutkinnan 19.2.2016. Asiasta kirjattiin ilmoitus 5650/R/13450/16. Tutkinnassa pyrittiin selvittämään täyttävätkö osastolla tapahtuneet teot rikoksentunnusmerkistön ja onko niitä mahdollista saattaa syyteharkintaan.

Liittyen yllämainittuun tutkintaan poliisi myös arvioi, ovatko vastuullisessa asemassa olleet henkilöt syyllistyneet tekoihin, joita tulisi arvioida rikosoikeudellisesti.

PÄÄTÖS:

Esitutkintaa ei aloiteta, koska suorittujen alustavien selvityksien perusteella esiin ei ole tullut sellaisia seikkoja, joiden perusteella poliisin olisi syytä epäillä asiassa rikosta.
(Esitutkintalaki 3 luku 3 §)

PERUSTELUT:

Esitutkinnan toteuttamisvelvollisuudesta on esitutkintalain 3:3 §:n 1 momentissa säädetty, että poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Näin esitutkinnan suorittamisen yleisenä edellytyksenä on, että on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Pelkkä väite rikoksen tapahtumisesta ei kuitenkaan yleensä vielä ylitä esitutkintakynnystä, vaan väitteen tueksi pitäisi esittää myös perusteltu syy.

Tutkintakynnyksen ylittyminen edellyttää, että asiassa on saatavissa myös muuta, ulkopuolista selvitystä kuin tutkintapyynnön tekijän oma käsitys rikosepäilystä (ApulOka:n ratkaisu 604/1/1999).

31.01.2017

5650/R/27620/16

Virkamiehellä tarkoitetaan rikoslaissa henkilöä, joka on muun muassa virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan taikka kuntayhtymään.

Rikoslain 40 luvun 9 §:n (12.7.2002/604) nojalla virkavelvollisuuden rikkomiseen syyllistyy virkamies, joka virkaansa toimittaessaan tahallaan muulla kuin edellä tässä rikoslain 40 luvussa tai 11 luvun 9 a §:ssä säädettyllä tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Virkavelvollisuuden rikkominen edellyttää, että teko tai laiminlyönti on aiheuttanut sen, että virkatehtävät on hoidettu virheellisesti tai ne jäävät kokonaan hoitamatta. Virkamiehellä on päätöksenteossaan tietty harkintavaltia soveltaa lakia ja muita päätöksentekoa ohjaavia säännöksiä. Kysymys voi olla oikeudesta ratkaista, mikä on asiassa tarkoituksenmukaista tai siitä, että säädökset edellyttävät tulkintaa ja soveltamista yksittäistapauksissa. Virkamiehen harkintavaltiansa rajoissa tekemiä ratkaisuja ei voi pitää virkavelvollisuuden vastaisina. Ratkaisu, jota esitettyjen perustelujenkin valossa voidaan pitää huonona, ei välttämättä osoita asianomaisen päättäjän rikkoneen virkavelvollisuuttaan.

Toissijaisesti asiaa tulee käsitellä myös rikoslain 40 luvun 10 §:n (12.7.2002/604) kautta, jonka nojalla virkamies syyllistyy tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen, jos virkamies virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta muulla kuin 5 §:n (virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen) 2 momentissa tarkoitetulla tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Huolimattomuus kuvaa sitä, että virkamies ei ole noudattanut teko-olosuhteissa vaadittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ja sen vuoksi menetellyt virkavelvollisuuden vastaisesti.

Huolimattomuus voi ilmetä hyvin monella tavalla, kuten tehtävien laiminlyöntinä, esimerkiksi tehtävien kokonaan tekemättä jättämisenä, määräaikojen noudattamatta jättämisenä tai aiheettomana viivyttelynä taikka tehtävien virheellisenä suorittamisena, esimerkiksi selvästi vääränä lain tai muiden säännösten soveltamisena.

Virkavelvollisuuden niin tahallinen kuin tuottamuksellinenkin rikkominen ovat rikoslaissa niin sanottuja avoimia rangaistussäännöksiä. Rikoslain 40 luvun 9 ja 10 §:n nojalla syyksilukeminen edellyttää, että väitetty virkavelvollisuuden rikkominen voidaan perustaa riittävän täsmällisiin säännöksiin ja määräyksiin. Pelkkä kodifioimaton tai yksilöimätön hallintotapa tai -kulttuuri ei voi olla rangaistusvastuun perusteena. (HelHO 2014:5)

Rikoslain 3 luvun 1 §:ssä säädetyn rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan teon rangaistavuuden edellytykset ilmaisevan aineellisen säännöksen tulee olla kirjoitettu rikossäännökseltä vaadittavalla tarkkuudella.

Virkavelvollisuuden rikkomisesta tuomitseminen edellyttää siten, että virkatoiminnassa noudatettavan, säännöksiin ja määräyksiin perustuvan virkavelvollisuuden sisältö on selvästi määriteltävissä.

31.01.2017

5650/R/27620/16

Vähäinen virkavelvollisuuden rikkominen ei ole rikos. Vähäisenä pidetään tekoa, joka teon haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat kokonaisuutena huomioon ottaen ovat vähäisiä. Lainvalmistelutöiden (HE 58/1988 sivu 19 ja 65) mukaan rangaistavuuden ulottaminen vähäisiin, lähinnä määrättyä menettelytapaa koskevien säännösten rikkomisiin, joilla ei ole viran asianmukaisen hoidon tai yksityisten etujen kannalta mainittavaa merkitystä, ei ole tarkoituksenmukaista.

Poliisi on suorittanut asiassa alustavia selvityksiä ja kuulustellut tai kuullut noin 80 ihmistä. Tämän lisäksi, poliisi on pyytänyt Lounais-Suomen aluehallintovirastosta lausuntoja yksittäisten potilastapausten lainmukaisuudesta. Saatujen lausuntojen liitteinä ovat olleet Helsingin yliopiston vanhuspsykiatrian professori Hannu Koposen lausunnot hoitojen lainmukaisuudesta. Professori Koposen lausuntojen perusteella ko. tapauksissa ei ole syytä epäillä rikkomuksia, joiden perusteella henkilöiden virkatoimet ylittäisivät syytä epäillä kynnyksen.

Esimiesten osalta tulee arvioitavaksi, ovat heidän suorittamat toimet olleet riittäviä ja onko toimien jättäminen arvosteltava rikosoikeudellisesti.

Turun kaupungin sairaalan osastolla G1 havaittiin elokuussa 2013 rauhoittavien lääkkeiden hävikkiä, jonka perusteella asiasta pidettiin tiedustustilaisuus henkilökunnalle. Asian selvittelyn aikana selvisi, että osastolla oli tapahtunut myös muita väärinkäytöksiä. Asiasta laadittiin Sisäisen tarkastuksen raportti vanhuspsykiatrian osastosta G1.

Kyseinen raportti on toimitettu poliisille 2.12.2013 päivätyn tutkintapyyntöön liitteenä. Asiasta on kirjattu rikosilmoitus 5650/R/70414/13, jossa on käsitelty raportissa mainitut lääkevarkaudet.

Psykiatrian tulosyksikönjohtaja Jyrki Heikkilä ilmoitti Hilikka Virtasen sijaiselle Riitta Kokkalalle, että osastoon G1 liittyvä selvittely on siirretty virastotasolle ja tästä johtuen asiasta ei informoitu tarkemmin palvelutuotantojohtajaa Petri Virtasta eikä toimialajohtajaa Riitta Liuksaa eikä myöskään kaupunginjohtaja Aleks Randellia. Hilikka Virtanen kuitenkin sai käyttöönsä laaditun raportin marraskuussa 2013.

Reportin perusteella kirjattiin useita toimenpiteitä, joiden perusteella osaston toimintaa oli tarkoitus parantaa. Jyrki Heikkilä antoi myös kuulemisten jälkeen viidelle henkilölle kirjallisen varoituksen ja viidelle henkilölle suullisen työnjohdollisen huomautuksen.

Myöhemmin on selvinnyt, että Hilikka Virtasen, Jyrki Heikkilän ja Jaana Silvolan olisi tullut tarkemmin valvoa, että raportin jälkeen suunnitellut toimenpiteet olisi jalkautettu tehokkaasti.

Asiassa voidaan todeta, että raporttiin liittyvät epäkohdat huomioitiin ja vakavimmista teoista tehtiin poliisille tutkintapyyntö. Tutkintapyyntöön pyynnön tekijä keskittyi lääkevarkauksiin. Pyyntöön liitteenä olleessa raportissa tuotiin tuolloin esille seikkoja, joita ei tuolloin poliisin toimesta enemmän tutkittu. Poliisin toiminnan arviointi asiassa on siirretty Lounais-Suomen poliisilaitoksen oikeusyksikön tarkasteltavaksi.

Jyrki Heikkilä on asiaan liittyvien ratkaisuiden osalta pidättänyt ratkaisuvallan

31.01.2017

5650/R/27620/16

itsellään, joka on ollut mahdollista, koska asiaa ei ole säännelty yksiselitteisesti. Heikkilä on harkintavaltansa rajoissa ja katsoen, että hänen toimensa, varoitusten ja huomautusten antaminen, rikosilmoituksen teko sekä jatkotoimenpiteet, ovat olleet riittäviä käsiteltävä olevassa tapauksessa. Se että asiaa voidaan jälkikäteen arvioida toisinkin, ei tee Heikkilän menettelystä rikosta.

Lounais-Suomen poliisin tekemistä selvityksistä sekä saaduista lausunnoista ei ilmene sellaisia seikkoja, joiden perusteella poliisilla olisi syytä epäillä yhden tai useamman virkamiehen syyllistyneen rikosoikeudellisesti moitittavaan menettelyyn, vaan kysymyksessä on lähinnä Turun kaupungin hallinnon sisäinen asia, jossa poliisi ei ole toimivaltainen viranomainen.

MUUTOKSENHAKUOHJAUS:

Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla. Tämän ratkaisun estämättä asianomistajalla on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n perusteella mahdollisuus omalla vastuullaan nostaa syyte siinä järjestyksessä kuin sanotun lain 7 luvussa säädetään.

Ratkaisuun tyytymätön voi harkintansa mukaan kannella päätöksestä. Tämä päätös ei vapauta mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta.

TURKU

31.01.2017

Lisätietoja:

Jussi Helesvirta
Rikoskomisario
0295446849

Päätöksestä on ilmoitettu

- Asianomistaja
- Rikoksesta epäilty
- Muu